

Projektplan ”Gruppverksamhet för barn till föräldrar med psykisk ohälsa” år 1 och 2

Kontaktperson

Enhetschef Leif Jarlebring
Box 24156
1054 51 Stockholm
Telefon; direkt 508 10 345, mobil 070/45 10 345
E-post: leif.jarlebring@ostermalm.stockholm.se

Projektansvarig

Enhetschef Leif Jarlebring

Bakgrund

Innerstadsdelarna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm har sedan 80-talet ett regelbundet samarbete med vuxenpsykiatri, barnpsykiatri mödravård och barnhälsovård den s.k. ”barnkonferensen”. Barnkonferensens syfte är att rikta fokus på barn i familjer med föräldrar som drabbas av psykisk ohälsa. Samarbetet har underlättat de inblandade vårdgivarnas samarbete i enskilda ärenden där barn får illa. I enskilda ärenden fungerar samarbetet. Det rör sig dock om relativt få fall, och det har hittills inte funnits underlag att t.ex. ha stödgrupper för barn till föräldrar med psykisk ohälsa. De barn som behövt hjälp efter ett omhändertagande eller vars föräldrar godkänt insatsen har kunnat få tillgång till såväl individuella insatser som gruppverksamhet, men för de flesta barn i familjer där de vuxna fått hjälp hos psykiatrin har stöd till barnen troligen inte ens varit föremål för övervägande. Även om det ingår i psykiatrins uppgifter att informera socialtjänsten om det finns anledning anta att barnen behöver stöd eller skydd, så utgör en barnutredning alltid en stressfaktor för en familj. En anmälan kan också äventyra kontakt och förtroende mellan psykiatrin och dess patienter. Det är inte lätt att övertyga en plågad och ofta ångestfylld människa att en social utredning av barnen skulle vara bra och kunna ge stöd. Det finns därför behov av ett stöd till barn till insiktsfulla föräldrar som inte förutsätter anmälningsförfarande.

Ansvar för stöd till barn till psykiskt sjuka föräldrar delas av vuxenpsykiatri, barn och ungdomspsykiatri och socialtjänst. Vuxenpsykiatrin har ett ansvar för anhörigstöd som givetvis omfattar barn. Barn- och ungdomspsykiatrin har ett ansvar för hjälp med anknytning, samt behandling av barn och ungdomar. Socialtjänsten har såväl ett utredningsansvar och ansvar för behandling, men också för uppsökande och förebyggande behandling

Behov finns av att utarbeta metoder för att nå ut till, informera, motivera, bygga upp och erbjuda stöd till barn som redan är kända på grund av föräldrarnas psykiska ohälsa och för uppsökande arbete för att nå föräldrar och barn som inte är kända, där psykisk ohälsa finns hos föräldrarna och barnen är i behov av stöd.

I projektet prövas om gruppverksamhet/samtalsgrupper är en bra metod för att arbeta med stöd till dessa barn.

Uppgift om vilken insats ansökan avser

Ansökan avser utvecklingsmedel till två halvtids projektledare (helst en från vardera verksamhetsområdet) som tillsammans med befintlig personal inom Psykiatri och de berörda stadsdelarna ska utveckla samverkansformer och metoder för gruppverksamhet / gruppsamtal för barn till föräldrar med psykisk ohälsa.

Målgrupp

Målgrupp för projektet är barn till föräldrar som har psykisk ohälsa och som är bosatta på Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm.

Samverkansparter

För att nå föräldrarna och barnen ska samverkan ske med vuxenpsykiatri, barnhälsovården och Barn och Ungdoms psykiatri (BUP). Stadsdelarnas förskolor och skolor kan även ha kännedom om barn som kan tillhöra målgruppen och som är i behov av gruppverksamhet/gruppsamtal utifrån sin/sina föräldrars psykiska ohälsa. Samverkan ska också omfatta Socialtjänstens alla verksamheter. Samverkan kommer även att ske med Socialtjänstförvaltningens Centrum för gruppstöd, i gemensamma frågor rörande gällande barn som riskerar att fara illa, och det projekt som där pågår för målgruppen.

Frågeställningar

I projektet finns följande frågeställningar:

- Hur informerar och motiverar vi föräldrar som vi redan har kontakt med att låta sina barn delta i gruppverksamhet/gruppsamtal kring teman att ha föräldrar med psykisk ohälsa?
- Vilken typ av gruppverksamhet/gruppsamtal är bra för barnen, finns det olika behov beroende på föräldrarnas ohälsa, barnets ålder, kön m.m.?
- Vilka eventuella andra behov av stöd har barnen vid sidan av eller efter gruppverksamheten?
- Kan modell för anhörigstöd till barn till föräldrar med psykisk ohälsa utarbetas och ingå i den ordinarie verksamheten, inom (vuxen)psykiatri, i samverkan med Socialtjänsten.

Metod

För att hitta och nå ut till barnen i målgruppen ska metoder utarbetas för samarbete med landstingets barn- och vuxenpsykiatri, barnavårdscentraler samt med förskolor och skolor i de tre stadsdelarna. För barn till föräldrar med psykisk ohälsa behöver det redan etablerade samarbete som finns ytterligare utvecklas.

Föräldrarna kan finnas aktuella inom vuxenpsykiatri, inom stadsdelsförvaltningens verksamheter, inom BUP eller vara okända och gå på någon av i skolorna i området.

Föräldrarna till barnen ska informeras och erbjudas gruppverksamhet/samtalsgrupper för barnen med olika teman kring att ha föräldrar med psykisk ohälsa. Beroende på barnens ålder och utvecklingsnivå ska verksamheterna i grupperna anpassas för att passa barnen.

Samtalsgrupper med barn till föräldrar med alkoholproblematik har sedan flera år prövats av bl.a. Ersta Vändpunkt, med gott resultat. För barn med psykiskt sjuka föräldrar finns inte en liknande allmänt accepterad metod. I Stockholm har "källan" drivit barngrupper under många år, men det saknas dokumentation och metodbeskrivningar. Vi behöver ta reda på goda exempel på gruppverksamheter som fungerat under längre tid och ta reda på vilka metoder

som använts. Gruppverksamheterna ska anpassas till barnens utvecklingsnivå, behov och förmåga och ledas av ordinarie personal, helst som en naturlig del av anhörigstödet. Projektledarens uppgift blir att initiera, rekrytera gruppledare, ordna utbildning, hålla ihop, dokumentera och driva på projektarbetet.

Genomförande

- Rekrytering av personal
- Studiebesök, kontakt med andra liknande verksamheter samt inläsning av aktuellt material och forskning om hur det är att vara barn och växa upp i en familj tillsammans med föräldrar med psykisk ohälsa
- Etablera kontakt med samverkansparter (nya)
- Informera samverkansparter som ska informera föräldrarna om verksamheten
- Utbilda samverkansparter i att lära sig se signaler och symptom hos barn i målgruppen
- Utarbeta informationsmaterial/brev om den planerade verksamheten att dela ut/skicka till föräldrar
- Tillsammans med samverkansparter kartlägga antalet föräldrar och inventera antalet barn som kan bli aktuella för gruppverksamhet/gruppsamtal
- Informera och motivera föräldrar att låta sina barn delta i gruppverksamhet
- Etablera kontakt med de barn vars föräldrar medverkar till att låta sina barn delta i gruppverksamhet/gruppsamtal deras barn ska delta
- Genomförande av gruppverksamhet
- Utvärdering efter halva projekttiden och vid projektets slut
- Beslut av styrgruppen om fortsättning av projektet utifrån löpande information om projektets utveckling
- Eventuell ändring av riktning/innehåll i projektet utifrån projektets utveckling och genomförd utvärdering
- Slutrapport
- Implementering i ordinarie verksamhet

Projektmål

- Kartlägga antalet föräldrar med psykisk ohälsa, som har barn med behov av stöd/insatser.
- Inventera metoder för att tidigt nå ut till och komma i kontakt med föräldrarna.
- Inventera metoder för att informera och motivera föräldrarna till att låta sina barn medverka i gruppverksamheten/gruppsamtal.
- Inventera metoder för att få kontakt med barnen och motivera dem till att delta i gruppverksamheten/gruppsamtal, efter godkännande av föräldrarna.
- Lägga upp verksamheter i grupp, så att de är anpassade till barnens olika åldrar, utvecklingsnivå, kön och behov.
- Utvärdera vilka olika behov av insatser barnen har, utifrån ålder, utvecklingsnivå, kön m.m.
- I samverkan med övriga samarbetspartners utarbeta modell för anhörigstöd till barn till föräldrar med psykisk ohälsa, som ingår i den ordinarie verksamheten inom psykiatri och socialtjänst

Effekter

- Genom samarbete med andra huvudmän och verksamheter möjliggöra tidigare upptäckt av barn till föräldrar med psykisk ohälsa och begränsa risken för att dessa barn inte får stödinsatser i tid

- Minska framtida problem för dessa barn
- Öka medvetenheten hos samverkanspartners och barnens föräldrar om barnens behov och det stöd som gruppverksamheten/gruppsamtal kan utgöra
- Kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan samverkanspartner ger kompetenshöjning hos samtliga medverkande
- Sprida goda exempel och metoder för arbete med målgruppen

Mätbara mål

Efter projekttid på två år kan en uppskattad målsättning efter projekttiden vara:

- Socialtjänst och vuxenpsykiatri i stadsdelarna kan erbjuda gruppverksamhet för barn som anhörigstöd, inom ramen för omhändertagandet av psykiskt sjuka föräldrar enligt en beprövad metod och med för ändamålet utbildad personal
- 7-8 grupper ska ha genomförts och utvärderats
- Behov av ytterligare insatser ska undersökas och redovisas
- Barnens och föräldrarnas välbefinnande ska ha förbättrats

Projekttid

Projektet ska pågå under två år, enligt gällande planering 2007-04-01 till 2009-03-31.

Organisation

Ansvarig för projektet blir enhetschefen för Familjeenheten inom Socialtjänsten på Östermalm, som regelbundet ska träffa projektledarna, som organisatoriskt tillhör Familjeenheten och är direkt underordnad enhetschefen. Projektledaren kommer att arbeta tillsammans med samverkansparterna med information och motivation av föräldrarna. Gruppverksamheterna för barnen kommer att genomföras av personal inom psykiatri och socialtjänsten gemensamt.

Samverkanspartner

I projektet ska samverka ske mellan de tre berörda stadsdelsförvaltningarna internt och externt, med vuxenpsykiatri, barnavårdscentralerna i stadsdelarna BUP, och Socialtjänstförvaltningens Centrum för gruppstöd.

Finansieringsplan för år 2

Stadsdelens egna insatser i projektet

Projektansvarig 4 tim/vecka	72 tkr/år
Sammanlagt en halv handläggare á lön 25 tkr inkl. avgifter	215 tkr/år
Lokalkostnader, IT, tele, administration	85 tkr/år
Summa	372 tkr/år

Andra finansörer

Kungsholmens och Norrmalms stadsdelsförvaltningar	
Sammanlagt en handläggare á lön 25 tkr inkl. avgifter	429 tkr/år
Summa	429 tkr/år
Kommunens andel	801 tkr/år

Ansökan avser

Två projektledare på halvtid, med heltidslön	
max 42 700 tkr/mån inkl. avg.	510tkr/år
Handledning/utbildning/studieresor	240tkr/år

Utvärdering
Summa

200 tkr/år
950 tkr/år

Styrgrupp

Styrgruppen består av programchefen för Socialtjänsten på Östermalm, chef/chefer för Barn och Ungdom i stadsdelarna, de två projektledarna, de tre enhetscheferna för Familjeenheterna i stadsdelarna, chefen för psykiatri i City, chefen för BUP Kungsholmen och representanter för barnavårdscentralerna.

Styrgruppen ska träffas två ggr/termin och ha som uppgift att successivt utvärdera att projektet följer projektplanen och ta ställning till eventuella behov av ändringar.

I tidsplanen finns inlagt beslutspunkter där styrgruppen ska fatta beslut om fortsättning och eventuell ändring av projektet utifrån hur projektet utvecklas.

Styrgruppens möten ska protokollföras och eventuella beslut ska dokumenteras.

Referensgrupp

Referensgruppen består av de två projektledarna, gruppledarna representant/representanter från lämpliga brukarorganisationer, representanter från de tre familjeenheterna, representanter för landstingets barn- och vuxenpsykiatri, barnavårdscentraler samt personal från skola/förskola.

Referensgruppen träffas varannan månad tillsammans med chefen för Familjeenheten.

Referensgruppens uppgift är att bedöma att målgruppen är den avsedda, om metoderna fungerar och om projektet utvecklas enligt projektplanen. Eventuella avvikelser ska rapporteras till styrgruppen.

På referensgruppens möten ska minnesanteckningar föras. Eventuella avvikelser ska rapporteras till styrgruppen skriftligt.

Implementering i ordinarie verksamhet

Den modell som ska utarbetas för anhörigstöd, i samverkan med landstinget planeras att på sikt ingå i den ordinarie verksamheten. Projektet ska ses om en pilotstudie för att finna former för denna verksamhet.

Huvudansvaret för verksamheten ligger hos Socialtjänsten och vuxenpsykiatri gemensamt. Samverkan kommer att fortsätta med skolor, förskolor, landstingets barnpsykiatri (BUP) och vuxenpsykiatri, de tre familjeenheterna och barnavårdscentralerna i området.

Genom att sprida kunskap bland tjänstemän som möter dessa föräldrar och barn kommer det bli möjligt att tidigare uppmärksamma de barn som kan behöva extra stöd på grund av föräldrarnas psykiska ohälsa. Det förebyggande arbete med barnen förväntas resultera i större insikt och beredskap hos både barn och vuxna och på sikt lägre kostnader för insatser i ett senare skede. Föräldrarnas psykiska hälsa kommer sannolikt att påverkas i positiv riktning av att barnen får tidigt stöd och tidiga insatser. Det kan även påverka föräldrarnas eventuella sjukskrivningar i positiv riktning.

Barnen i målgruppen kommer mer än tidigare att uppmärksammas och få insatser i ett tidigt skede, vilket kommer att resultera i mindre behov av insatser i förskola, skola och senare i livet.

Under och efter projektet kommer kunskaper och erfarenheter om att arbeta med målgruppen på detta sätt att spridas i personalgrupper inom stadsdelen och till andra stadsdelar.

Tidsplan

2007-02-15 - 2007-03-15	Rekrytering av projektledare. Resterande tider är beroende av när de kan börja arbeta, gällande planering är 2004-04-01
2007-04-01 - 2006-05-31	Studiebesök, inläsning av aktuellt material och forskning
2007-05-01 - 2007-11-30	Informera om projektet
2007-04-01 - 2007-05-15	Inventera antalet barn som kan bli aktuella i gruppaktiviteterna
2007-06-01 - 2007-06-10	Ta beslut i styrgruppen om tänkbara metoder för projektet och ställningstagande till eventuella förändringar i projektet samt beslut i styrgruppen om fortsättning av projektet utifrån underlag av barn och beslutade metoder/inriktning
2007-06-10 - 2007-06-25	Utarbeta informationsmaterial
2007-08-10 - 2007-10-31	Informations- och motivationsarbete med föräldrar och barn
2007-08-10 - 2007-09-30	Indelning i grupper utifrån aktuella barns behov
2007-08-23 - 2007-09-30	Start av de första grupperna, vilket sker parallellt med utbildning och handledning
2007-12-01 - 2007-12-10	Utvärdering av första omgången. Beslut om evt. justeringar
2008-01-01 - 2009-01-31	Ytterligare justerade omgångar av grupper, med handledning.
2008-01-01 - 2008-12-31	Beslut om evt. justeringar fattas av styrgrupp utifrån löpande information och utveckling av projektet
2009-01-01 - 2009-01-31	Utifrån redan påvisade resultat av projektet, diskussion om hur implementering av projektet ska göras i ordinarie verksamheter
2009-02-01 - 2009-03-31	Slutrapport och utvärdering. Intervjuer med barnen och enkäter till föräldrar och remitter

Utvärdering

För att få metoden att arbeta med barn på detta sätt dokumenterad och utvärderad, vilket inte gjorts tidigare, finns behov att få göra en extern, professionell utvärdering. Denna kan göras av projektledarna tillsammans med en extern utvärderare.

En första rapport kan göras då val av metod och beslut om grupper och gruppleddare är klart. Slutrapport görs i samband med avslutningen av projektet.

Vid varje utvärderingstillfälle och fortlöpande under projektets gång, ska styrgruppen ta ställning till om projektet följer planen och ska fortsätta samt om justeringar ska göras. Om en utvärdering visar på otillräckliga resultat ska en behovsanalys genomföras och metoden om möjligt justeras, vilket beslutas av styrgruppen. Vid större förändringar kontaktas ansvariga på länsstyrelsen.

Utvärdering ska göras över tillvägagångssätt för att komma i kontakt med föräldrarna, hur föräldrarna fick och tog till sig information om verksamheten för sina barn, vilka metoder som användes för gruppaktiviteterna, förbättringar i välbefinnande hos barnen och föräldrarna, hur många barn som deltagit i projektet, närvaro i gruppaktiviteterna mm.

Avslutningsvis ska det skrivas en slutrapport som även ska ange:

- Hur väl metoderna tycks uppfylla målen.
- Vilka ytterligare behov av stöd och insatser i förskola/skola, på fritiden och i familjen barnen har utifrån ålder, kön, föräldrarnas diagnos m.m.
- Vad behövs för att gruppverksamheten ska kunna införlivas i den ordinarie verksamheten.

Uppföljning/dokumentation

Dokumentation ska ske göras fortlöpande i form av sammanfattande veckorapporter/anteckningar av vilka insatser som genomförs, vilka verksamheter/instanser som kontaktas, resultat av insatsen/kontakten. Dokumentationen delges styrgruppen vid möten.

Intervjuer ska göras med personalen hos samverkanspartners av hur deras förmåga att upptäcka föräldrar utvecklas under projektet, hur de tar kontakt med och sprider information om verksamheten till föräldrar vars barn tillhör målgruppen, om vissa informationsmetoder fungerar bättre än andra m.m.

Dokumentation ska ske av antalet barn som deltagit i gruppverksamheten/gruppsamtalen, beskrivning av den metod som använts och barnens uppfattning av huruvida insatserna under projektet påverkat deras välbefinnande och insikt i sin livssituation på ett positivt sätt. Strukturerade intervjuer ska göras med både barn och föräldrar utifrån utveckling, förändring av välbefinnande under projekttiden och vilket stöd de fortsättningsvis behöver efter projekttiden.